

Bu Sayıda

Nesir yayın hayatına başlar ve edebiyat araştırmacılarına “merhaba” derken ilk sayının dosya konusu olarak “Edebiyatta Hayvan Araştırmaları”nı belirledi. Peki edebiyata dair ele alınabilecek o kadar “mesele” varken ilk sayıda neden “hayvan” araştırmaları odağımızı oluşturdu?

Hayvanlar beşeri bilim araştırmalarında, özellikle de Türkiye’de yakın zamana kadar öne çıkan bir odak olmadı. Şüphesiz bunda insan merkezci bakışın hayatın her alanında olduğu gibi akademik araştırmalardaki tahakkümünün de önemli bir etkisi vardı. Heidegger, Derrida, Levinas, Agamben, Bataille gibi isimlerin esas çalışma konularını oluşturmasa da kimi zaman ilgi alanlarına girmiş olan hayvanlar, Batı’da “öteki” tartışmalarının yükseldiği 1960’lardan sonra bile deyiş yerindeyse “ötekinin ötekisi” olarak kaldı ve kendisine yeterli düzeyde tartışma alanı bulamadı. Fakat bu olumsuz tablo son yıllarda, dünyanın insan merkezci düzeninin küresel krizlerin etkisiyle iflas etmeye başladığının düşünülmesiyle, bununla beraber “insan dışı” ve “insan sonrası”na yönelik tartışmaların artışıyla ciddi anlamda kırılmaya uğradı. Hayvan çalışmaları konusunda beşeri bilimler sahasında belirgin bir ilgi artışı gözlemlendi ve bu değişimden edebiyat çalışmaları da payına düşeni aldı. Günümüzde diğer disiplinlerde olduğu gibi edebiyata da insan dışı varlıkların gözünden bakmak, edebi metinleri farklı açılardan değerlendirmeye olanak sunmakta. İnsan dışı varlıkların gözünden edebiyata bakmak ontolojik açıdan imkânsız olsa da tam da bu imkânsızlık ve “insan dışı”nın insan tarafından kuşatıcı biçimde anlaşılmaya direnç gösteren müphemliği, edebiyatın tartışmalı içeriklerini ve tümüyle mutabık olunması imkânsız doğasını anlamak için çeşitli potansiyeller barındırmakta.

Bu bağlamda edebiyat çalışmalarına karşılaştırmalı, disiplinlerarası ve özgün bir bakış ve katkı getirmek isteyen *Nesir* edebi metinlere yeni bakış açıları sunan “hayvan çalışmaları” araştırma sahasına “Edebiyatta Hayvan Araştırmaları” dosyası ile katkı sunmak istiyor.

İlk sayımız; farklı ulusal edebiyatları, dilleri ve disiplinleri/yöntemleri bir araya getirerek dergimizin öne çıkarmayı arzuladığı karşılaştırmalı, çoğulcu ve disiplinlerarası yaklaşımın da bir örneğini barındırıyor: Bu sayıda ABD, Avusturya, Hindistan ve Türkiye’nin saygın üniversitelerinde çalışan araştırmacılara ait altı araştırma makalesi, bir çeviri makale, bir de araştırma notu yayımladık.

Thomas Aiello “The Dodo and the Bear: Stanley Elkin’s Encounters with the Animal” yazısında 20. yüzyıl Amerikan edebiyatından Stanley Elkin’in metinlerinde farklı hayvan tiplerinin, hayvanlarla insanların kurduğu muhtelif ilişki biçimlerinin izlerini sürüyor ve yakın okuma yaparak Elkin’in metinlerinde öne çıkan türlerarası unsurları gösteriyor, bu metinlerdeki hayvanların deneyimlerini inceleyip insan ve

insan dışını içeren farklı türler arasında ne gibi denklilikler kurulabileceğini gösteriyor. Huaiyu Chen, “Twelve Animals as Fallen Angels in Medieval Chinese Buddhist Literature” yazısında Ortaçağ Çin Budist edebiyatında hayvanların işlevini, bu işlevdeki değişimin dönemin Çinli okur kesimi ve Ortaçağ Çince Budist edebiyatı için ne anlama geldiğini tartışıyor. Sezen Kutup ise posthümanist kuramlardan yararlanarak *Geçmiş Zaman Kedileri: Türk Edebiyatında Kedi Metinleri* derlemesinden seçilmiş metinler ile *Servet-i Fünun* dergisinde insanlarla kedilerin karşılaşmalarını inceliyor. Kutup, dergide insan dışı hayvanların temsil biçimlerini dergide hayvanlara dair geliştirilen söylemlerden de yararlanarak gösterirken insan merkezci anlayışın barındırdığı çatışmaları açık ediyor, insan dışıyla farklı bir ilişkilenemenin mümkünlüğünü ima ediyor. Sutirtho Roy’un “Nature Strikes Back: A Post-human Gaze into Eco-critical Narratives of James Cameron’s *Avatar*” yazısı *Avatar* filmine yönelik mevcut literatürdeki insan merkezci bakışın ötesine geçiyor, filmi ekoeleştirel bir bakışla eleştiriyor ve filmin barındırdığı hümanist söylemin sorunlarına “marjinalleştirilmiş insan dışı türler”in bakışını öne sürerek işaret ediyor. Joseph Sechrist Charles Chesnutt’un metinlerine mevcut okumaların ötesinde bir yaklaşım öneriyor ve Chesnutt’un *The Conjure Woman* ile *The Marrow of Tradition* eserlerini odağına alarak, bu eserlerde hayvanların kullanımının Chesnutt’un aydınlanmacı-hümanist politik görüşlerine eleştirel bir bakış getirdiğini iddia ediyor. Son olarak Betül Sürücü “Geyik ve Güvercin Destanında Hayvan Temsili: Duygudaşlık, Mucize ve İhtida” yazısında modern öncesi Türkçe edebiyat metinlerindeki hayvan temsillerini geyik ve güvercin destanı üzerinden inceliyor ve bu destanların alımlayan kitle için bir yandan ritüel işlevi gördüğünü bir yandan da okur kitlesini hayvan varlığını tanımaya çağırdığını, bu vesileyle de “empati” kavramını oluşturduklarını iddia ediyor.

Nesir’in “Araştırma Notu” bölümünde Konrad Petrovsky, Dimitri Kantemir’in *Hieroglyphic History* “romanını” yakın okumaya tabi tutuyor ve bunu yaparken kitabın bağlam ve alımlayıcı zümre ile ilişkisini de gündemine alıyor. İlk sayıda aynı zamanda Susan McHugh’un edebiyatta hayvan araştırmalarının imkân ve sorunlarına işaret eden “One or Several Literary Animal Studies?” başlıklı yazısının Türkçe çevirisi de yer alıyor.

Kaan Kurt ve Mustafa Altuğ Yayla